

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Декан факультету економіки і управління
 Віталія КАРПЕНКО
 01 09 2022 р.

СІЛАБУС

Навчальна дисципліна Основи наукових досліджень

Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(и)	Доценко Інна Олексіївна
Профайл викладача	https://fbss.khmnu.edu.ua/doczenko-inna-oleksiyivna/
E-mail викладача(ів)	dotsenkoi@khmnu.edu.ua
Контактний телефон	
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=2349
Навчальний рік	2022-2023
Консультації	Очні: вівторок, 1-ша пара, 4-101 онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Кредити ЕКТС	Години	Аудиторні заняття				Семінарські заняття	Самостійна робота, в т.ч. ІРС			Залік	Іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
О	Д	1	1	4	120	51	34		17		69			Залік	Іспит

Анотація дисципліни

Дисципліна «Основи наукових досліджень» є однією із обов'язкових дисциплін загальної підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня і займає провідне місце у підготовці фахівців за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування».

Кореквізити – фінансовий ринок, макроекономіка, гроші і кредит, фінанси, банківська система і банківські операції, страхові послуги, фінансово-аналітичні дослідження інститутів фінансового ринку.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Формування у здобувачів вищої освіти знань з питань основ наукових досліджень, створення і розвиток практичних вмінь і навичок розв'язання реальних задач з постановки, організації, планування і виконання наукових досліджень, прийняття оптимальних рішень щодо навчально-дослідної роботи в фінансовій сфері.

Завдання дисципліни. Розкриття сутності і значення наукових досліджень; засвоєння основ методики наукового пошуку; підготовка здобувачів вищої освіти до самостійної наукової діяльності; засвоєння логіки наукового дослідження та його етапів; вивчення сучасних парадигм фінансової науки; формування навичок щодо дослідження фінансово-економічних процесів, оформлення результатів наукових досліджень та впровадження їх у практику.

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни повинен: *знати* основні поняття, засади та принципи наукового дослідження; *вміти* обирати види наукових досліджень у сфері фінансів, банківської справи та

страхування; **проводити** аналіз науково-методичної літератури та організувати збір необхідної для дослідження інформації; **відобразити** наукові результати у формах звітів, рефератів, статей, тез доповідей.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1	Наука як система знань		Опрацювання окремих розділів програми, які не викладаються на лекціях	3	[1, с. 4-11; 2, с. 23-43; 4, с. 5-15; 7, с. 10-20; 8, с. 8-12].
2	Методологія наукового дослідження фінансових процесів.	Наука як система знань.	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до практичних занять	4	[5, с. 18-25; 7, с. 23-33; 8, с. 15-30].
3	Методологія наукового дослідження фінансових процесів.		Опрацювання окремих розділів програми, які не викладаються на лекціях	3	[5, с. 18-25; 7, с. 23-33; 8, с. 15-30].
4	Інформаційне забезпечення наукового дослідження фінансових систем.	Методологія наукового дослідження фінансових процесів.	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до практичних занять	4	[1, с. 21-38; 2, с. 48-69; 3, с. 28-42; 8, с. 32-29]
5	Інформаційне забезпечення наукового дослідження фінансових систем.		Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до практичних занять.	4	[1, с. 21-38; 2, с. 48-69; 3, с. 28-42; 8, с. 32-29]
6	Науковий текст і вимоги до нього.	Інформаційне забезпечення наукового дослідження фінансових систем.	Підготовка до ТК 1 (Т 1-3).	6	[1, с. 39-52; 2, с. 70-89; 6, с. 16-30; 7, с. 41-54.]
7	Науковий текст і вимоги до нього.		Опрацювання окремих розділів програми, які не викладаються на лекціях	3	[1, с. 39-52; 2, с. 70-89; 6, с. 16-30; 7, с. 41-54.]
8	Правила оформлення наукових робіт.	Науковий текст і вимоги до нього.	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до практичних занять	4	[3, с. 78-88; 4, с. 27-46; 5, с. 65-82]
9	Правила оформлення наукових робіт.		Опрацювання окремих розділів програми, які не викладаються на лекціях	3	[3, с. 78-88; 4, с. 27-46; 5, с. 65-82]
10	Правила оформлення наукових робіт.	Правила оформлення наукових робіт.	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до практичних занять	4	[3, с. 78-88; 4, с. 27-46; 5, с. 65-82]
11	Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування».		Опрацювання окремих розділів програми, які не викладаються на лекціях	4	[1, с. 98-125; 2, с. 111-126; 3, с. 78-99; 7, с. 132-145]
12	Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та	Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до практичних занять	4	[1, с. 98-125; 2, с. 111-126; 3, с. 78-99; 7, с. 132-145]

	страхування».	страхування».			
13	Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування».		Підготовка до ТК 2 (Т 4-6)	6	[1, с. 98-125; 2, с. 111-126; 3, с. 78-99; 7, с. 132-145]
14	Дослідницька етика та академічна доброчесність.	Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування».	Опрацювання окремих розділів програми, які не викладаються на лекціях	3	[4, с. 93-105; 3, с. 97-112]
15	Дослідницька етика та академічна доброчесність.		Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до практичних занять	4	[4, с. 93-105; 3, с. 97-112]
16	Результати наукових досліджень та їх апробація.	Дослідницька етика та академічна доброчесність.	Опрацювання окремих розділів програми, які не викладаються на лекціях	4	[5, с. 132-144; 7, с. 165-172; 8, с. 222-248]
17	Результати наукових досліджень та їх апробація.	Результати наукових досліджень та їх апробація.	Підготовка до ТК 3 (Т 7-8)	6	[5, с. 132-144; 7, с. 165-172; 8, с. 222-248]

Примітка*. Практичні заняття плануються по 2 год. Якщо у навчальному плані в непарних семестрах запланована 1 год. аудиторних занять на тиждень, то залежно від розкладу занять фактична кількість годин становитиме 18 – по чисельнику, 16 – по знаменнику.

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу з дисципліни відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, домашні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відзвітувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua>): розділ «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»).

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з урахуванням коефіцієнта вагомості і встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем. Виконання індивідуального завдання завершується його презентацією у терміни, встановлені графіком самостійної роботи. Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми; вміння студента обґрунтувати прийняті рішення; своєчасне виконання поставленого завдань з теми.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота				Самостійна робота		Семестровий контроль			
Усні відповіді (мінімальна обов'язкова кількість оцінок)				Контрольна робота		Тестовий контроль		Іспит	
1	2	3	4	1	2	1	2	1	
ВК: 0,3				ВК: 0,2		ВК: 0,1		ВК: 0,4	

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом (може бути інший варіант). Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 20.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Відповідність набраних балів за тестове завдання вітчизняній оцінці

Сума балів за тестове завдання	1–10	11–12	13–15	17–20
Оцінка	2	3	4	5

На тестування відводиться 20 хвилин (для закритої форми тестів – по одній хвилині на кожне завдання). Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. При цьому усі графи для відповідей мають бути заповнені цифрами, що відповідають правильним, на погляд студента, відповідям. Через 20 хвилин студенти здають викладачу завдання з талонами відповідей. Викладач на наступному занятті оголошує результати тестування. Тестування студент може також пройти і в он-лайн режимі в модульному середовищі MOODLE.

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він має перездати її в установленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю. У випадку, коли студент не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється оцінка «задовільно».

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання	
A	4,75-5,00	5	Зараховано	
B	4,25-4,74	4		Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок.
C	3,75-4,24	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками.
D	3,25-3,74	3		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
E	3,00-3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією.
FX	2,00-2,99	2	Незараховано	
F	0,00-1,99	2		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
			Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни	
			Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.	

Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Поняття про науку, знання, наукове пізнання. Наука як спеціальний вид діяльності
2. Характеристика процесу наукового пізнання. Суб'єкти та об'єкти пізнання.
3. Рівні пізнання: почуттєвий і раціональний, емпіричний і теоретичний.
4. Наука як суспільно значима сфера людської діяльності та вид творчої діяльності.
5. Форми наукового знання.
6. Наука – система понять і категорій. Еволюція наукових знань.
7. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки.
8. Види наукових досліджень (фундаментальні та прикладні).
9. Класифікація наукових досліджень та наук (природничі, гуманітарні, технічні, суспільні).
10. Текст і презентація. Види презентацій.
11. Візуалізація наукових здобутків.
12. Психологія наукової творчості.
13. Підготовка до усного наукового виступу.
14. Поняття про наукометрію.
15. Основні поняття науки: наукова ідея, гіпотеза, судження, умовивід, теорія, наукова концепція, науковий факт тощо.
16. Академічна етика.
17. Плагіат та його різновиди.
18. Технічні засоби виявлення плагіату, особливості їх роботи.
19. Документація щодо академічної доброчесності.
20. Науковий термін і його ознаки.

21. Футурологи про науку.
22. Види наукової діяльності, її суб'єкти, наукова комунікація, поняття "наукова школа".
23. Регулювання наукової діяльності.
24. Наукове дослідження: фундаментальні та прикладні наукові дослідження.
25. Наукова галузь як самостійна замкнута система.
26. Поняття про науковий результат.
27. Види наукової діяльності.
28. Жанри наукових досліджень.
29. Питання про предмет, мету, завдання наукознавства.
30. Загальне наукознавство: соціологія науки, психологія науки, економіка науки, організація науки.
31. Моделі вивчення науки: інформаційна, логічна модель, гносеологічна модель, економічна модель, політична модель, соціологічна модель, демографічна модель, евристична модель, системотехнічна модель.
32. Рівні структури науки: описовий, аналітичний, синтетичний, конструктивний. Поняття про наукометрію.
33. Методологія – вчення про правила мислення при створенні теорії науки.
34. Функції методології.
35. Методологічна основа дослідження.
36. Діалектика як метод пізнання природи.
37. Загальнонаукова методологія.
38. Сучасне науково-теоретичне мислення
39. Загальнонаукові методи досліджень.
40. Поняття про метод і методологію. Методологія наукових досліджень і її функції.
41. Вибір теми наукової роботи.
42. Планування дослідження.
43. Джерела і методи пошуку матеріалів з теми дослідження.
44. Особиста картотека дослідника.
45. Стель і мова наукового дослідження.
46. Методи роботи з літературою та іншими джерелами інформації
47. Наукові установи та організації України.
48. Наукові та науково-педагогічні працівники.
49. Поняття про метод наукового дослідження: емпіричні методи дослідження (спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент); методи, які використовуються як на емпіричному, так і на теоретичному рівнях дослідження (абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання та ін.).
50. Ознаки та характеристики системи.
51. Методологічна природа дослідження наукових систем різних типів.
52. Поняття про наукометрію. Наукометрія і рейтинги вищих навчальних закладів.
53. Новітній фундаментальний метод пізнання синергетичний підхід.
54. Організація праці дослідника.
55. Зміст і форма наукового тексту.

Рекомендована література

Основна

1. Єрмаков О. Ю. Основи наукових досліджень в економіці: навчальний посібник з грифом МОН. – Київ: ЦП «Компринт», 2015. – 178 с.
2. Єрмаков О. Ю. Практикум з основ наукових досліджень в економіці: навчальний посібник / О. Ю. Єрмаков, А. О. Ярковий, В. В. Нагорний. – К.: Компринт, 2017. – 290 с.
3. Колесников О. Основи наукових досліджень / О. Колесников. – К. Центр учбової літератури. – 2019. – 144 с.
4. Носачова Ю. Основи наукових досліджень / Ю. Носачова, О. Іваненко, Я. Радовенчик. – К.: Кондор. – 2020. – 132 с.
5. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Основи наукових досліджень» для студентів всіх форм навчання спеціальностей 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітнього рівня «бакалавр», напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» // Укл. д.е.н., професор, зав.кафедри економіки та фінансів Панухник О. В., к.е.н., асистент кафедри економічної кібернетики Федотова Я. Г. – Тернопіль: ТНТУ, 2018. – 183 с.
6. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. – Тернопіль, 2014. – 272 с.
7. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / С. О. Юрченко, О. С. Юрченко – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 204 с.
8. Основи науково-дослідної роботи : навч. посібник / Ю. І. Палеха, Н. О. Леміш. – К.: Видавництво Ліра-К, 2017. – 336 с.
9. Тушева В. В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник/ В. В. Тушева, УМО НАПН України. – Харків: «Федорко», 2014. – 408 с.

Додаткова

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. Політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. – К.: Таксон. – 2017. – 234 с.
2. Бабайлов В. К. Методологія наукових досліджень: навч. посіб / В. К. Бабайлов. – Харків: Харків. нац. автомоб.-дорож. ун-т; Бровін О. В. – 2019. – 148 с.
3. Гончарук І. В. Організація єдиного електронного науково-освітнього простору сучасного університету / І. В. Гончарук, Н. П. Юрчук // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2018. – № 12. – С. 54-66.
4. Дегтярьов А. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / А. В. Дегтярьов, М. Г. Кокодій, В. О. Маслов. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – 2016. – 78 с.
5. Корягін М. В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. 2-ге вид. / М. В. Корягін, М. Ю. Чік. – К. : Алерта. – 2019. – 492 с.
6. Ладанюк А. П. «Методологія наукових досліджень»: навчальний підручник / А. П. Ладанюк, Л. О. Власенко, В. Д. Кишенько. – К.: Ліра-К. 2018. – 392 с.
7. Леоненко П. М. Основні етапи розвитку фінансової науки: методологія проблеми / П. М. Леоненко, В. М. Федосов, П. І. Юхименко // Фінанси України. – 2017. – № 4. – С. 55-74.
8. Медведева В. М. Основи наукових досліджень. Практикум / В. М. Медведева. – К. Ліра-К. – 2017. – 84 с.